

שחקן ריצ'ארד ברטון
בן סורר ומורד

ריצ'ארד ברטון:

התפיסד הנצחי

היו כאלה שהספידו אותו, וטענו שיכירונותי הם נחלת העבר, כאשר הוא שב והיה במשך שלוש שנים רצופות מועד מד לאוסקר. תריסר ושנים חלפו מאז היה תגלית טרייה, ולפתע העניק לדמויות ש גילם עומק, רגישות ורבגוניות שנדמה כאילו לא עניינו אותו יותר. באחת התקר פה הוא עשה את בקט, שבו הרשים רבים דוקא בהתאפקותו, ביכולתו להעביר אל הצופה את הרגשות העמוקים ביותר בי אמצעים החסכוניים ביותר; הוא הדהים כי המרגל שחזר מן הכפור, כאשר משך ידו מן הזיקוקי-דינור שמאחריהם הסתתר בי מרבית סרטיו, כדי להמחיש את הדמות המשכנעת ביותר של אדם קטן ואפור ה נשחק במכונה שאין לו שליטה עליה. והוא שב אל הזיקוקי-דינור כדי להראות שגם בהם הוא מצטיין ביוורג'יניה וזו שלוש פעמים מועמד — שלוש פעמים ללא תוצאה.

פעם נוספת התקרב לפרס, לפני תשע שנים, באן של אלף הימים אבל זה שוב נשמט מידי. ושוב חזרה הפרשה על עצי מה. הוא הופיע על המסך באקווס, הסרטת המחזה המצליח של פיטר שאפר, בדמות פסיכיאטר המטפל בנער שעקר את עיניו הם של שישה סוסים. הוא הופיע בתפקיד זה, תקופה מוגבלת, על הבמה (אחרי ש התנזר מתיאטרון במשך תריסר שנים), והופעתו הפכה סנסציה בברודוויי. יכולתו לדלות מתוכו את הצער, הכאב, וחוסר הישע של המדען האכול ספקות, הפכו אר תו מועמד מידי לגיורסה המצולמת (בין השחקנים האחרים שהופיעו על הבמה בי זה, תפקיד זה היו גם אלק מקגואן וטוני פרקינס). אבל לכשחולקו הפרסים, שוב לא ננקב שמו של ברטון.

חרי החלוקה האחרונה של פרסי האוסקר, הציע מישוהו להפוך את ריצ'ארד ברטון מועמד קבוע לפרס. אבל לדאוג שלא יקבל אותו לעולם. כך הוא יוכל להרגיש כמו סיופיס מודרני, שמדי שנה מגלגל את האבן הגדולה אל מעלה ההר, ובדיוק כשנדמה לו כי השלים את המלאכה, היא מתגלגלת לה חזרה למטה. אכן, זו הפעם השביעית שריצ'ארד ברי טון מועמד לקבל את פרס האוסקר. בשתי הפעמים הראשונות, לפני 25 שנים הוא היה עדיין בבחינת התגלית הקולנועית ה חדשה. שחקן-התיאטרון שלדעת הכל עמד לרשת את אוליבייה ואת גילגוד, ואשר הואיל בטובו להופיע בטרסטים כדי להשי לים את מאונו החדשי.

אומנם, איש לא הטיל ספק בכישורו כי שחקן. הוא הפך את המלט להיט בימתי חסרת-קדים בניו-יורק. הוא נזכר במימורי המקהלה ששר בוויילס, מולדתו, קודם ש הפך שחקן, והשחיו שוב את קולו בי קאמלוט, כדי להוכיח שהוא מסוגל לעמוד גם בדרישות של מחזמר. בזכותו (ובזכות רעייתו דאו, אליזבת טיילור), הצליח תיאטר רון-לסטודנטים מאוסספורד להעלות שוב את דוקטור פאוסטוס של כריסטופר מארלו (ה הפקה צולמה לקולנוע מאוחר יותר), ובי גודנן עדיין מחפשים מישוהו שישווה לו במחזות של כריסטופר פריי.

ועם הכסף — בא גם התיאבון להיים שונים מאלה של שחקן-תיאטרון. ברטון, השחקן הרציני שניראה בהוליווד כגיוס המוצלח ביותר מן הבמה הבריטית, הפך עדי-מהרה האישיות המאוכרת ביותר בי טורייה-הרכילות. הצימאון הנצחי שלו היה לשם-דבר, וחיוו המשותפים עם אליזבת טיילור התנהלו מעל דפי העיתונות.

אנשים לאהוב זה את זה. גם אם הצדק עמד, אסור לך לכפות את דעתך עלי. נגד זה אני מתקומם." אמר פעם בתוכנית טלוויזיה בצרפת (שנים לאחר-מכן אמר קובריק דבר דומה בהתפזר המכני). אותו סוג של אינדיבידואליזם מנחה את גיבורו של פולר באחד המערבונים ה מפורסמים ביותר שלו, מירון החץ, שמת חיל בשיטתו מלחמת הצפון נגד הדרום, ובו גיבור דרומי (רוד שטיגר) שאינו מוכן לקבל את כניעת הדרום, אינו מסוגל ל הקלט בתוך שבת אינדיאני למרות רצונו.

כמאי פולר בפעולה
כתב לענייני מישוהו

ומוצא את מקומו במקום כלשהו באמצע, בין המחנות שקמו אחרי המלחמה, כאשר פולר דאג לפנייכן להראות שגם בצפון, גם בדרום, גם בין הלבנים וגם בין אדומי העור, יש טובים ויש רעים, ושהאלימות היא תהליך של הזדככות הכרחית הצריך להגיע לידי מיצוי מלא קודם שהגיבור יכול להגיע אל המנחה והנחלה. פולר עבד כבר בגיל 13 בעיתון, בגיל 17 היה כתב לענייני מישוהו, ולדבריו: "כשאתה רואה, בגיל כזה, אדם שנוצב עם גרון בידו, ליד גופות בנייהמישפחה שי רצח, זה לא יכול שלא להשאיר עיקבות." ציורם אחד ארוך. הכתיבה היתה עיסוקו של פולר במשך שנים רבות (הוא החל בקולנוע, כחסריטאי). ועד היום הוא מציין שאחד הסרטים החביבים עליו ביותר הוא פארק רן, סיפור על רחוב של מערכות

האם זהו עונש, שהוליווד מענישה בו בן סורר ומורד המסרב להתנהג בנימוס מקובל, ואפילו במדרגות מקובלת, וממשיך להקנות לקהילת הקולנועית שם מפוקפק בשתייתו המופרזת, בהרפתקות-האהבים שלו, בנישואין, בגירושין ובנישואין מחדש? קשה לרדת לעומק המניעים ה רבים המשכנעים את חברי האקדמיה ל אמנות הקולנוע (שהם, בעצם, כל חברי האיגודים המיקצועיים של הוליווד) להצביע כפי שהם מצביעים. אבל דבר אחד ברור: כשברטון מיטיב לשחק, רק מעטים מתקרי בים לרמתו. והוא סוחף עימו גם את חבריו — להישגים מרשימים.

עובדה, רבים מהם היו מועמדים יחד איתו לאוסקר: פיטר אוטול בבקט, זנווייב ביולד באן של אלף הימים, פיטר פירת באקווס, ואליזבת טיילור אף זכתה לאוסקר, במי מפחד מווירג'יניה וולף, לכן, יש הר טוענים שכדאי יותר להופיע עם ריצ'ארד ברטון, מאשר להיות ריצ'ארד ברטון.

ורק בשנה האחרונה הופיע — כשחקן — בסרט של אחד הבמאים החשובים ביותר של הדור הצעיר בגרמניה, יום נדרס, שמו של הסרט הידיד האמריקאי, פולר משחק בו תפקיד של גנגסטר, והקטע שבו הוא מופיע נראה כמחזה אישית לקולנוע שלו. ומי יודע אם לא ההערצה של הדור הצעיר, היתה זו שאיפשרה לפולר לשוב ולביים סרטים בעצמו, אם כן, הרי גם בי הערצה יש מן החיוב.

תדרין

חובה לראות:

- תל-אביב — המסיבה של זוג, גיליה, המרכזית, רחוב הסטר, קריאת העורב, ה רומן שלי עם אני, נינוצקה, התמימים וה פראים.
- ירושלים — פנים אל פנים.
- חיפה — רסיסי החיים, קריאת העורב, יום מיוחד.
- תל-אביב

*** המרכזית (פריז, יוגוסל ויה): החברה, המוסר והמוסכמות נגד הפרט בסרט אהבה המשלב תעודה בסיפור עיליתי, בימוי דושן מאקבייב.

*** ג'ליה (סטודיו, ארה"ב): סיפור אוטוביוגרפי של ליליאן הלמן על קשרי הידידות בינה לבין פעילה אנטי-פשיסטית (ונסה רדגרייב בתפקיד שזיכה אותה בי אוסקר וגרר אחריו מהומות מכל הצדדים המעורבים בסיכסוך היהודי-ערבי), ג'ין פונדה המגלמת את הסופרת היתה מועמדת לאוסקר בתפקיד זה.

*** פנים אל פנים (בנייני האר מה, שוודיה): אינגמר ברגמן מפרק ר מרכיב בחזרה אישיותה של רופאה פסי כיאטרית המטילה בספק את כל ערכי ה יסוד של חיה. משחק מרשים של ליב אולמן.

חיפה

*** יום מיוחד (פאר, איטליה): הומוסקסואל ועקרת-בית, המושפלים עד עפר נפגשים על רקע חג פשיסטי באי-טליה של מוסליני. בימוי מרתק והופעה מבריקה של לורן ומסטרואני.

פולר הוא הצילומים הארוכים-מאד, הכול לים לעיתים תנועות-מצלמה מסובכות ביר תר, צילומים רבים נמשכים יותר מחמש דקות, שעה שהצילום הבודד הרגיל בקולי נוע אינו נמשך יותר מ-30—20 שניות.

החיוב שבהערצה. אם הוא התקשה באחרונה למצוא את מקומו בערך ה הפקתי המתבזבז והולך של תעשיית הקול נוע, הרי הוא רואה מדי יום את יוקרתו כשהיא גדלה והולכת. אחרי פירו המטוננ, הקדיש לו גמאר סרט נוסף משלו, תוצרת ארצות-הברית (גם הוא לא הוצג בארץ).

עיתונים ועל המילחמות בין שני יומונים בתחילת המאה, אשר לשפית-הדעת, אחד מסרטי המפורסמים ביותר של פולר, מיסדרון החלם, מתרחש כמעט כולו בבית משוגעים, כאשר עיתונאי מתחזה כמטורף כדי לחשוף פרשע המסתתר שם, ומאבד בהדרגה את שפיותו. אם זהו הסרט שההל מסכימים עליו כי הוא הבלט ביותר של פולר, הרי זה בעיקר משום שהמשל של בית-משוגעים כדיוקן החברה האמריקאית שקף גבוטה ביותר.

מבחינה טכנית, אחד מסימניה-היכר של

קשת, גולדברג ונירגד: הגזמות מביכות ואם אין הסרט אומר דבר על התרומה (החיובית או השלילית) של המוסד הנקרא, להקה צבאית' על חיי התרבות ואמנות הבמה בארץ, הסיבה פשוטה: הוא מצטיין כולו בעומק, במקוריות ובגיוון שבתוכנית של להקה צבאית. לכן, גם מה שיש לומר לזכותו, נובע מתכונה זו, השחי קנים הצעירים מחוננים, במרבית המיקרים, בהרבה חן ו טבעיות, אבל די להתבונן בטוביה צפיר, כוגר להקה צבאית, שהופך את דמות במאי הלהקה בסרט, להאלטורה" עמוסת הגזומות מביכות, כדי לראות מהן הסכנות האורכות לבוגרי הלהקות. או לאלה שעושים עליהם סרטים.

פארודיה

חיוורת

הלהקה (הוד, תל-אביב, ישראל) — לטובתו של סרט זה, כדאי להתעלם מכל ההצהרות הרבות שקדמו להצגתו. כל ניסיון להצגתו הישראלי יכול רק לעורר ציפיות ולגרום אכזבות. הלהקה היא, בסך-הכל, אוסף של פיזמונים ומערכונים, הקשורים יחד בחוט עלילתי רופך והמספר על הוי של להקה צבאית, חזרות על תוכנית חדשה ושילובם של טירונים חדשים בתוך הרכב ותיק יותר. יש כאן להיטים מוכרים (כל השירים, להוציא אחד, זכו בהצלחה במוצעים של סוף שנות ה-60) ויש כאן הצחקות, והמצלמה ניצבת תמיד במקום הנכון כדי שלא להפריע להם. למי שדי בכך — שיבושם לו.

מי שירצה למצוא יותר מכך — יחפש לשווא. זהו אחד הסרטים הרדודים ביותר שאפשר להעלות על הדעת, סרט שאינו מגלה שום התעניינות בגיבורים שלו ומסתפק בי קאריקאטורות בנאליות תחת דמויות. הוא מזלזל בעבודתה של להקה צבאית וכל מה שהוא מראה, הוא פארודיה חיוורת ועלובה. הרמזים לכך שהעלילה מתרחשת בזמן מילחמת-ההתשה מודבקים במלאכותיות, ללא כל הקשר טבעי, וללא כל סימוכין אחרים בתוך הסרט עצמו (מי שאינו יודע מתי הושור הלהיטים שבפס-הקול, יכול בקלות למקם את הסרט בכל תקופה הנוחה לו). הניסיון החפז לסחוט דראמה ברוג האחרון, במישחק, "אמת או חובה", שבו צריכות כל הדמויות להוציא כל מה שהתסריטאי לא השכיל לשים בניהן לכל אורך הסרט, הוא פיתרון דרמאטי ברמה של גימנסיה.